

САНА ОЛОХ

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА ҮЛЭНИТТЭР
ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

Хайыат
1931 сый алтынны
15 күнүттэн тахсар

№ 86 (4509) 1974 сый. От ыйын 16 күнү Оптуорунньун Сыйната 2 харчы

Политической - маассабай үлэни — ходуһаларга, фермаларга

Сайынты ийдар бүтүн дымы быһаараллар. Салай аһыһаах хаһаайыстыбанын үлэ — от хомуура. От — бу өлгөм үүт, иһис эт, сүөһү иһитинин туллар туттаа. Онон бу сезонын хампаанна үчүтэй тэрээһини, политическай-маассабай үлэни төрдүттөн тупсарары эрийар.

Ааспыт 1973 сый сайынтыр дөйду үөһүгэр кураан буолан, от үүмүккэ оройуон тас өттүгэр элбэх көһүү, иһилин-барыи буолбута, быһаарылаах от 47 бырыһыана эрэ бэлэмнэммитэ. Онон үтүс ыраахтарын көрүстүбүт, бэрт элбэх хоромньу таһаарылына.

Колхозтаахтар, совхоз рабачайдарын, оройуон общественнаын бүтүгүнүн түмүктүүнэ, киһилэр кыстык ыраахтарын туоратарга биригэ үлэһэһиннэринэн пилитетка төрдүс, тутуах сылын бастакы аһарынан соруһтар оройуон үрдүнөн кыһарна суохтук быһаарыллынылар. Үтүт госуларствора атыһааһын быһаана 100,9 бырыһыан, эти атыһааһын — 140,9 бырыһыан толорулуунулар. Хонту сааскы

М. Е. ПЕРМЯКОВ,
ССКП райкомун
инис секретара.

үлэлэрэ көмүгэр ситиһилээхтик ыһытылынылар.

ОСРС Верховнай Советыгар быһбардар үрдүн политическай таһымна атаарылынылар, оройуон үлэһиттөрө коммунистар уонна партията суохтар туһа-дыбайт блоктарын тула ыта түмүктүүхтөрүн өссө төгүл демонстрациялаан көрдөрдүлөр. Сайынты мероприятиелар — ыччат фестивала, оройуоннаары спартакиада, ыһаахтар тэрээһиннээхтик бардылар, үлэһит дьон үлэ-көтө сыныһыннылар.

Билигин сорук — тэрээһиннээхтик өттөөһүн. Дым куһа-ранта суох. Быһаагы өттөөһүн-тан пилитетка быһаарыи толоруу быһаччы тутулуктаах. Партиянай, комсомольскай, профсоюзнай тэрилтэлэр өттөөһүн көмүгэр политическай-маассабай үлэни сайгалыи тэрийэр, өттүүр звенолары политическай-маасса-бай үлэ киһиннэн өгөрөр со-

руктаахтар. Оройуон үрдүнөн 108 өттүүр звено тэрилинэ, барыта 2500 өттүүт үлэһиттээх. Киһилэр бүк бары политическай-маассабай үлэ үтүс өртүтээх формаларынан хабыллыытара ситиһилинээхтөөх.

Бастатан туран, хас биридин звенода бэлэмнээх, опыттаах, тэрийэр дьовурдаах агитатордар ананан үлэһиттөөхтөр. Бу тэрээһин партиянай тэрилтэлэри-иэн сүһүнүөн өгөһүлүннэ, агитатордар, политинформатордар састааһтара чуолкайданна. Комо семинардары тэрийи, агитатор-дары, политинформатордары өттөөһүн хаамытын туһунан, о.д.а. матырыйаалларынан хаач-чыһыи наада.

Билигин политическай агитация киһингэр ССКП КК Генеральнай секретара таб. Л. И. Брежнев Бауманскай быһбар-дыр уоктурук быһбардааччыла-рын киһингэр этиитэ, советскай-американскай үрдүн таһымнаах үһүс көрсүһүү түмүктөрө, ком-моһы баһылааһынга советскай наука сана ситиһиитэ, сый (Бүтүгүн 2-с стр. көр).

БОЧУОТ ДУОСКАТА

1974 сый бастакы аһарын түмүгүнөн тыа хаһаайыстыбатын производствотар үрдүк көрдөрүүлэри ситиһи, социалистическай куоталаныи кыһымылааһын тахсыбыт маннык хаһаайыстыбалар, биригэздэлэр, фермалар, звенолар коллективтара уонна биригэһилээн колхозтаахтар, совхоз рабачайдара ССКП райкомун бочуотун, райсовет исполкомун холбоһуктаах мунуһахтарын уурааһынан оройуоннаары Бо-чуот дуоскатыгар таһаарылааһар:

ХАҺААЙЫСТЫБАЛАР

Эрилик Эристин аатынан колхоз,
Субуруускай аатынан совхоз.

БИРИГЭЗДЭЛЭР

Хадаар (Эрилик Эристин аатынан колхоз).
Хайахсыт (Эрилик Эристин аатынан колхоз).

ФЕРМАЛАР

«Юбилейнай» (Эрилик Эристин аатынан колхоз).
Тонгүргэстээх (Ленин аатынан колхоз).
Сэмэн Сайылыта (Эрилик Эристин аатынан колхоз).

ЫАННЫКСЫТТАР

Кузьмина Агафия Тарасовна.
Константинова Матрена Матвеевна.
Носова Лидия Ивановна.
Макарова Ульяна Еремеевна.
Дьячковская Христина Степановна.
Тарабукина Варвара Константиновна.
Дьячковская Аграфена Павловна.

СЫЛГЫ ИИТЭР ЗВЕНОЛАР

Улахан Күөл звенода (Сылаи, старшай С. В. Макаров).

СЫЛГЫИТТАР

Дьячковскай Василий Еремеевич.
Габышев Виктор Куприянович.

ОТ ХОМУУРА — УДАРНАЙ ФРОНТ

Республика үрдүнэн от үлэтигэр об-
щественность бастакы күргүөмнээх
тахсыыта — от ыйын 20, 21 күннэригэр

ОРОЙУОН ХАҺААЙЫСТЫБАЛАРЫГАР СҮӨҺҮ АҺЫЛЫГЫН БЭЛЭМНЭЭҺИН 1974 сый ОТ ЫЙЫН 15 КҮНҮНЭЭБИ СВОДКАТА

	Үлэһит киһи ахсаана	Звенолар					Охсуу (гектар)	Муһууу (гектар)	Кэбиһи (тонна)	График туолаа %	Силэс (тонна)		Сенаж (тонна)		Эбик аһылык (тонна)			
		толору меха-низириланнай	механизирилан-най аһардаах	көлө	илин	былаан					туолаа	былаан	туолаа	былаан	туолаа			
															былаан	туолаа	былаан	лабыкта
Ленин	180	4	2	7	1	430	40	4	—	900	—	900	—	200	—	—	—	
Эрилик Эристин	355	—	9	11	3	1044	222	5	—	1600	—	1500	—	300	—	—	—	
Калинин	84	2	1	4	1	192	20	1,5	—	550	—	550	—	150	—	—	—	
Карл Маркс	106	—	—	4	4	123	46	—	—	500	—	550	—	200	—	—	—	
Субуруускай	581	4	10	10	23	615	126	8	—	3000	—	2000	—	450	—	—	—	
Оройуон үрдүнэн:	1306	10	22	36	32	2404	454	18,5	—	6550	—	5500	—	1300	—	—	—	

(Тыа хаһаайыстыбатын оройуоннаары управлениетын дэнийдариан).

Оройуон хаһаайыстыбалара быһыл, от үүнүүтө аһыыт сыллааһар биллэр ордугун үрдүнэн, үлэни быһаарыи садалаатылар. Ону маннык да чаччылар-тан көрүөххэ сөп.

Былырыын бу көмүгэ барыта 103 звено тэрилли-бит уонна өттөөһүнгэ 1470 киһи тахсыбыт буолла-дына, быһыл 100 звено тэрилиннэ, 1306 киһи өттөө-һүнгэ турда. Ол иһингэр аһыыт сыллааһар толору механизированнай уонна көлө звенолара иһилиннэн аһыах тэрилиннэ. Ленин аатынан колхоз аһыыт сылтаан 6-нан аһыах звеноһу үлэрэ таһаарда.

Охсуу, муһууу уонна кэбиһи үлэлэрэ аһыыт сыллааһар быдан бытаан тэтимнээхтик садаланна. Холобур, муһууу былырыын 1172 гектар буолла-дына, быһыл баара эрэ 354 гектар, кэбиһи 137 тонна буолладына, быһыл 18,5 тонна. Иһини өттөөһүнгэ туруоруллубут звенолар уонна техника, көлө, илин күүстэрэ толору кыаһын өссө да ситэ үлэли иһитэринэн быһаарыахха сөп. Ол курдук, хонуу-

таабы отуу аһсаана 30-нан аһыах. Көлө охсоро уон-на муһуууа эһиз аһыах таһаарылына. Ол иһингэр совхоз аһыыт сылга 26 көлө охсорун. 26 көлө муһууу-нарын туруорбут буоллаһына, быһыл 17 охсору, 15 муһуууу эрэ үлэлэтэн эрэр. Ити курдук, оройуон үрдүнэн моһой өттүүттарынан аһыыт сылтаан үс төгү-лүнэн аһыах киһи таһаарылына.

Тыа хаһаайыстыбатын управлениетын сводкатыт-тан көрдөххө, от ыйын ортото буолуор дьэри өттөөһүн үлэтэ улахан бытааннык садаламмыта чуол-кай. Билигин, быһаарыах ардаһтар аһаһанар, үлэ-лиригэ-хамсыырга салай таһыгаһаах, үтүөкэн ку-раан күннэр үүмүктэринэн сибээһтээн, туох баар күүһү бүтүннүүтүн өттөөһүнгэ туруорон, күргүөм-нээхтик үлэни тэрийэн, кылгас бириэмэ иһинэн графика киһини бойобуой соруға туруоруллар. От-туурга от, үлэлиригэ күүс, кыах уонна усулуобуйа даһаны барыта толору баар.

Дьымала тэрээһинтэн, баар кыаһы толору туһа-ныыттан тутулуктаах.

ИННИКИ — БОЛТОНГОЛОР

Субуруускай аатынан совхоз өттүүр ходуһаларыгар барыта 581 иһи үлэлиир, киһилэртэн 338-ра отуурларга хонно сылдьан өттүүлэр. Совхоз үрдүнэн 4 толору, 10 механизированнай аһардаах, 10 көлө, 23 илин звенолара хардарыта ыһырса, байлаларын иһки ардыларыгар социалистическай куоталаһыи киирситтэрэ.

Быһыл ардаһаах дым буолан үлэни улахан кыаһытаата. Варабазини турутууна 615 гектар сир өхсүлүбүтүттэн баара эрэ 126 гектар сир муһуулуна.

Бары өдөлөннөлөртөн аһыыт тэтимнээхтик өттөөһүнү болгоһо-лор садалаатылар. Манна Үлэ Кыһыл Знамята орден кавалера Н. Г. Слепцов, Чолбон Иванов, Дмитрий Ефремов — салайааччы-лардаах механизированнай аһар-лаах звенолар үһүөн 100-түү гектары орустаран бастаан иһэлэр. Оттон Василий Петрович Седалищев II салайар көлөтүн звенода хайы-үйө 60 гектары орустарда, 25 гектары муһуу-да уонна 8 тонна оту кэбиһэн күргүлэһтэ.

П. МАКАРОВ.

ПОЛИТИЧЕСКАЯ - МАССАБАЙ ҮЛЭНИ — ХОДУНАЛАРГА, ФЕРМАЛАРГА

(Бүтүүтэ. Иннин 1 стр. нэр).

агардаах государственной бы- ланнары дойду, республика, оройуон толоруулар, сайынгы ныйдарга оройуонга, хаахайыс- тыбаларга үлэ хааныта туруох- таахтар.

Иккис тэрээһин үлэ сору- туу- нан өттүр звеноларга куль- турнай өтуулары тэрийин буо- лар. Культурнай өтууларга өт- чуттар үлэлэрин көрдөрүүлэр, өтөөһүнгэ ыгырар көрдөрөн агитация үлэбэ ситиһиллэри, итэстэри күһкүтэ тиздэ ту- руохтаахтар. Маны таһынан өт- чуттар сынныалтыларын куль- турнайдык атааралларыгар, ра- диоприемниктар, дуобат, саахы- мат, волейбол, хаһыат, суру- лал, кеһе уонна уларытылла турар библиотечка баар буолуу- лара хааччыллыахтаах. Оһон өт- чуттар хаан иһэр олох сонунна- рын, үлэ түмүктэрин күһнүтэ иһэ, билэ олохтохтоахтар. Ол буолларына үлэ өһөрөн таһа- рылтын үрдэтигэ, хааччыллы- быт тупсарыта көмөтөһүөх- тээх.

Оройуонга биллэриллибит көрдөрөн агитацияны көрүү- көккүр, үрдүкү партийнай өр- ганнар дьаһалларыгар сөп түбө- лүннэрэн, быйыл үһүс квар- тал бүтүүтүгэр түмүктэнэр буолла. Кистэл буолбатах, бу үлэбэ үгүс партийнай, профсоюз- най тэрилтэлэр баччаанга дикри үчүгэйдиң ыһа иликтэр. Оһон мантан хаалбыт биримэбэ көр- дөрөн агитацияны күһүрдүүгө миэстэлэргэ былааннаах үлэ ы- ыллара эрэйиллэр.

Үлэни хамсатар күһүнөн со- циалистическай куоталаһымы киэҥик тэрийин буолар. Күн- нэди политическай агитация социалистическай куоталаһымы хааһымы тиздигэ, дьону үлэрэ түмүгэ, көүлээһинтэ туһайышлар. Оройуонга колхоз- тар уонна совхоз, биртэвдэлэр уонна өдөлөннөлөр, өттүр звено- лар икки ардыларыгар куо- талаһымы усулуобуйата өһөбү- лүһүнэ. Бастабыттарга мораль- най уонна материальной көрү- лэһин дьаһаллара олохтоһуу- лар. Кыһылыахтарга көһөрүлэ- сылдьар Кыһыл знамялар, ыһы- пеллар туттарылыахтара, авто- мобил, мотоцикл, механическай өрбүн Фондалара бериллэхтэра. Хаһаайыстыбалар эмиз көрү- лэһин дьаһалларын көрүнүүлэр. Ол хомуурутар социалистическай куоталаһымы түмүктэра хаһан өһөбүддэллара чуолкайданнылар. Эһи төлөбүрдэр эмиз олохтоһуу- лар. Оһон социалистическай куоталаһымы тэрээһин боппу- руостара быһаарыллынылар. Би- лэһин дьону дьингээхтик тар- ыһи эрэ хаалла. Агитатордар, политинформатордар сүбү күн- нэргэ куоталаһымы бэри усулуо- буйатын өтчуттарга киэҥик билиһиннэрэр уонна куоталаһымы быһаччы тэрийэр сорултаах- тар. Маныаха звенолар икки ардыларыгар хардарыта ыгыр- сымы, көрүтүһүүнү тэрийин улахан суолтаах.

Куоталаһымы бэрэбиэркэлибит

КЫАЙЫЫЛААХ — ЭТ-ҮҮТ КОМБИНАТА

Оройуон промышленной пред- приятиеларын уонна производ- ственной тэрилтэлэрин коллек- тивтара пилетка төрдүс, ту- валх сылгылар байлэрин икки ардыларыгар социалистическай куоталаһымы хирсэн дьулуур- даахтык үлэллиллэр.

Сыл бастагы анарын түмүгү- нэн алта промышленной пред- приятиелар валовой бордодуусу- йаны өһөрүү уонна бордодуусу- йаны батарымы былааннарын ба- ры төлөрдүлэр. Аһыт алта ыһа- га былаанна таһынан 125 ты- ыһынча солкуобайдаах валовой бордодуусуя өһөбүдүнэ, эбэтэр быйыл аһыт сыл туһааннаах көмннэрэр 331,8 тыһынча солкуобайдаах бордодуусуя ор- дук берилиннэ. Сыл анарыгар былааннамытын тас өтүннэ 280,1 тыһынча солкуобайдаах промышленной бордодуусуя ба- тарылына, эбэтэр аһыт сыл- лаар бордодуусуяны батарымы

көмөйө 333,4 тыһ. солкуобайы- нан үһүнэ. Нэһилиэнньэбэ өһө- нү өһөрүү көмөйө эмиз улаатта. Алта ыһаагы государствен- най былааннарын тутар-монтаж- тымыр участвак, «Межколхоз- строй», райПО коллективтара эмиз төлөртөөдүлэр.

ССКП райкомун бюрота уонна райсовет исполкома 1974 сыл бастагы анарыгар промышлен- най предприятиелар уонна про- изводственной тэрилтэлэр социа- листическай куоталаһымыларын мыйаһылааһынан валовой боро- дудуусуяны өһөрүү былаанна 108,4 тыһынча, бордодуусуя- ны батарымы 118,1 тыһынча толорон 12 баллы ыһыт эт-үүт комбинатын (директор Григорьев Н. П., партийнай тэриата секре- тара Филиппов Н. С.) захтылар уонна киһиэхэ партия райко- мун итиннэ райсовет исполко- мун көһөрүлэ сылдьар Кыһыл знамятын, Бочуотунай грамота-

ларын туттарарга быһаардылар. Куоталаһымы иккис миэстэбэ валовой бордодуусуяны өһөрүү былаанна 6,8 тыһынча, боро- дудуусуяны батарымы 2,4 ты- ыһынча аһаран, 29 баллы хо- муйбут «Сельхозтехника» өдө- лөннөтэ табыста. Бу коллектив- на көһөрүлэ сылдьар ыһыпел уонна Бочуотунай грамота тут- тарыллар.

Үһүсүс—оройуоннаагы потре- бительскай общество. Киһи бы- ларын таһынан нэһилиэнньэбэ 95 тыһынча солкуобайдаах араас табаары атыһылаата, рөз- ничнай табаар эргирин уопсай көмөйүн 1973 сыл туһааннаах көмннэрэр 146 тыһынча сол- куобайынан улаатыннарда.

Туһаах сыл бастагы анары- тар лесопункт, типография, олох- даах комбинатын коллективта- ра үчүгэйдиң үлэлээбиттэрэ ба- лэһтөннө.

Райком бюрота уонна райсо-

вет

вет исполкома сыл бастагы ана- рыгар мелиоративнай үлэлэргэ көһө сылдьар механизированнай колонна, киносеть, промкомби- нат коллективтара байлэрин го- сударственной былааннарын то- лорбөһөхтөрүн, тэрийэр, нитэр үлэни мөһөһүттэрин ыйдылар.

Сыл бастагы анарын түмүк- тэритер ССКП райкомун бюрота уонна райсовет исполкома ылым- мыт уураахтарыгар баар итэстэ- тэри түргэнник туэратымы уонна оһон 1974 сыллаагы государ- ственной былааннары уонна со- циалистическай эбэһөөтөһүс- тэһэри булгуччу толорууну хааччыйы дьаһаллара балла- тэһиллэр.

Промышленной предприятие- лар, производственной тэрилта- лар социалистическай куота- ыһымыларын өһө көрүлүүр сылтаан быйылгы хаһаайыстыбаннай сыл түмүгүннэ куоталаһымы кыһ- ыһылаар биир «Москвич» ав- томашина Фондалын биирергэ усулуобуйага эһи киллэрилиннэ.

Нэһилиэнньэбэбэ пууһинары тупсаран өһөрүүга уонна ыраастык тутууга сельскай Советтар социалистическай куо- талаһымыларын сыл анаардаах түмүгө өһөбүдүннэ уонна рай- совет исполкомутар көрүлүннэ.

ЗНАМЯ — СОЛОВЬЕВТАРГА

Куоталаһымы Соловьев сельскай Совета бастаан, көһөрүлэ сылдьар Кыһыл знамяны ылла. Иккис миэстэни Чурапчы сель- скай Совета, үсүһү Вахсы сельскай Совета ыһылаар.

Социалистическай куоталаһымы усулуобуйатыгар бөһүлээтэри тупсаран өһөрүүга уонна ырааһырдыгыта маассабай субьотунуһу- тарга нэһилиэнньэ төһө бырыһыана кыттыбыта, общественнай та- риэтэлэр уонна бирилиннээн ыаллар типовой уборнайдары, по- мойнай дьаамалары өһөһуулар, күөх үүнээйилэри оһордуу уон- мойнай дьаамалары өһөһуулар, күөх үүнээйилэри оһордуу уон- на урут оһордуллубут мастар эбэһөккө үүнүүлэрэ, капиталнай арамуөһүгэ көрүлүбүт үбү туһанымы, тротуардары, штакетникта- ры саһа өһөрүү уонна арамуөһүннэһин, баллыык үлэһэ, эргизэ, өһө, онтон да атын общественнай тэриэтэлэр санитарнай турукта- рын тупсарымы киһирдэлэр.

Райсовет исполкома сельскай Советтар бу куоталаһымыларын усулуобуйатын толорууга нэһиликтэр Советтарын исполкомнарын үлэлэригэр үгүс итэстэр баалларын баллаһтэһэ. Бөһүлээтэри тупсаран өһөрүүга уонна ырааһырдыгыта нэһилиэнньэ бүтүннүү кыттымыта билигин да кыһаан тариллибэт. Чааһынай ыалларга типовой уборнайдар аһыахтар, помойнай дьаамалар суохтар. Күөх үүнээһини оһордуу тариллибэт. Ити курдук үгүс нэһиликтэргэ баанныыктары үлэлэти мөһтөбө, бөрү-сыһымы төһөр уонна өлбүт сүөһүнү көмөр аһаллаах сирдэр суохтара, оройуон киһинитэн ураты биир да бөһүлээккэ бигэртэтиллибит генплан суоһа сүрүн итэһтэһиринан буолаллар.

Куоталаһымы усулуобуйатыгар маны таһынан көрдөрөн агита- ция туруга, аһымы ууну харыстааһын, бөһүлээктэр тас көрүн- нэрин тупсарымы курдук үлэ бөһүмнээх көрүннэрэ киллэриллэн, ону төһөрүүга көрдөбүллэр туруоруллаллар. Инникитин бары сель- скай Советтар исполкомнара куоталаһымы усулуобуйатын бары көрдөбүллэрин толорууга тэрийэр үлэлэрин тупсараллара эрэйил- лэр.

Оройуон сельскай Советтарын куоталаһымыларын сыл анаардаах түмүгүн өһөрүүга Чакыр сельсовета, ханнык да даннайдары киллэрбөккө, кыттыбакка хаалла. Сельсоветтар исполкомнарын председателлэра маннык аһаһымытаах сүөх сыһыаннаһымыны та- Һаарымы суохтаахтар.

А. БОРИСОВ,
райсовет исполкомун инструктора.

Депутаттар — быыбардааччыларга

Дирингээри сельскай Культу- ра дьэһтигэр үгүс киһи муһу- на. Оройуон Советыгар үс уоку- рук быыбардааччыларга бэйэлэ- rin депутаттарын өтчуоттарын улаханник сөргөһөн, көрөхсөөн иһиттилэр.

34 №-дээх Дирингээри быы- бардымы уокуруктан депутат, Дирин орто оскулатын дирек- тора И.Д. Неустроев, 35 №-дээх Хойтодоттобу быыбардымы уо-

куруктан депутат, райсовет ис- полкомун председателэ Р.Р. Бу- рнашев уонна 36 №-дээх Чы- чаастаары быыбардымы уокурук- тан депутат М.С. Григорьева байлэрин депутатскай эбэһи- нэһтэрин, быыбардааччылар на- казатарын толорууга ыһыһыт үлэ- лэрин туһунаан өтчуоттаатылар.

Табаарык Р. Р. Бурнашев, па- тилетка тутаах сыһын бастагы анарыгар оройуон үлэтин-хамна- ыһы кытта киэҥик билиһиннэ- рэн туран, Хойтодо нэһиликтин үлэлиттэрин ситиһиллэригэр, баар итэһтэргэ тохтоото уонка иннинки соруктары туруорда. Көһөһүгэ барыта алта киһи тыл өттө.

Н. ФЕДОРОВ.

Глушковай оройуоннаагы Звеновской тыа сиринээри библиотекка Курунай уобалас урду- мен бастык үлэлээһиннэн биллэр. СНИМКА: өтүүга тиз- дылар библиотечканы наар- бааһын.

СССР фотохроникага.

КЫСТЫК ЫЙДАРЫН УОННА 1974 СЫЛ БАСТАКЫ АНАРЫН СҮРҮН ТҮМҮКТЭРЭ

Азаныт сайын оттоонун былаана оройуон үрдүнэн 47,7 бырыһыан эрэ төлөрүллэн, общественной сүөһү кыстыгар ыарахан балаһыанньа үөскээбитэ. Хаһаа-кыстыбалар, отделениелар, участантар, биригээдэлэр салайааччылары уонна специалистара, сүөһү интиитин үлэһиттэрэ тэрийэр үлэлэрин бүтүннүүтүн ис кыахтары толору туһаныыга туһайбытара.

Кыстын уонна 1974 сыл бастакы анара түмүктүннүлэр. Кыайымылаахтар быһаарыллынылар, хаалан иһээччилэр эмиз билинилэр.

ҮҮТҮ ЫЛЫЙ УОННА ТУТТАРЫЙ

Уотсайынан, оройуон хаһаайкытыбалара кыстыгы иһэнэ туораатылар. Нуотарада уонна Амма улуусу тухтарга кыстабыт Эрилик Эристин аатынан колхоз К. А. Григорьев старшайлаах фермата 242, Калинин аатынан колхоз А. А. Гоголева старшайлаах фермата 204, Субуруускай аатынан совхоз С. З. Сырыаткина старшайлаах фермата 95 сүөһүгү биригээччилэр барытын тыһынаах иһэн, үчүгэй холобур көрдөрүлэр.

Кыстык ыйдарыгар оройуон үрдүнэн үүтү валовой ыһыан сөрүдө 102,5 бырыһыан туолан, былаан 1171 центнеринэн аһарыллына. Ити иһигэр Ленин аатынан, Эрилик Эристин аатынан колхозтар өрдүк үчүгэй түмүктүннүлэр. Ол курдук, былаан таһынан Ленин аатынан колхоз 892, Эрилик Эристин аатынан колхоз 909 центнер үүтү матылар. Хаһаар, Чапыр, кайахыт биригээдэлэрэ, Кытаанах отделениета, Ойотуун участанта өрдүк көрдөрүүгү ситистилэр. Фермалары «Юбилейнай» 1613, Төүүргөстөөх 1448, Кытаанах 1335 кг үүтү хас биридик ынахтарыттан матылар. Оттон биридиктэн манньахыттартан ынах ахсыттан А.Т. Кузьмина 2776, М.М. Константинова 1732, В.К. Тарабукина 1726, В.Н. Дюдорова 1726, Л.И. Ноева 1696 кг үүтү ынаар куоталаһымы бастаатылар.

1974 сыл бастакы анарыгар үүт иһин ахсууу өсө күүрдү. Сайыны түүт ыйга Эрилик Эристин аатынан колхоз сүөһүгүттэрэ, ынах ахсыттан ортотунан 1100-түү кг үүтү ынаа сорукутанан туран, оройуон бары манньахыттарын ынаарбытара. Ити үтүө баһылыгы бары фермалар коллективтара ойөөтүлэр. Ол иһин куоталаһымы кун ахсын тигирэн иһэр. Сыл алта ыйыгар оройуон бастыгына А.Т. Кузьмина—2443, М.М. Константинова—1576, Л.И. Ноева—1454, Х.С. Дятковская—1440, В.К. Тарабукина—1436, А.П. Дятковская—1436 килограмм үүтү хас биридик ынахтарыттан матылар. Ол эрэри, үүтү государство атыллаһымы былаана оройуон үрдүнэн түөлбүтүн да иһин, азыныт сыл туһааныах каминээрар быһыт 190 центнеринэн арыһах үүт туттарылынына, биридик ынахтан үүтү ыһыан кэмэйэ 35 кг-нан аччаата.

Кыстык ыйдарыгар ынах ахсыттан Эрилик Эристин аатынан колхоз 1060-нуу кг үүтү ылыыт эбит буоллар, ити кэмэ мугулайдар 504-түү, бахсылар 503-түү килограмм эрэ матылар.

Онон оройуон үрдүнэн, 1972—1973 сс. кыстыгы кытта тэҥнээххэ, үүт ыама 62 тоннанан, биригээдэлэр 35-тии кг таһыны түстэ. Арай Ленин аатынан колхоз эрэ ити иннинээдэ кыстыктан үүтү валовой ыама 69,5 тоннанан, биридик ынахха 50-нуу кг-нан үрдөттө.

Үүтү государство туттарымы былаана 106,7 бырыһыан толорулуна, 1972—1973 сс. барыта 74 тонна өрдүк атыллаһына. Ити Ленин аатынан уонна Эрилик Эристин аатынан колхозтар соруахтары лаппа аһараннар ситиһилинэ. Атын үс хаһаайкытыба бу көрүннэ былааннарын тохтулар. Калинин аатынан колхоз 209, Карл Маркс аатынан колхоз 576, Субуруускай аатынан совхоз 131 центнери итэҥэ туттардылар.

Куоталаһымы кыайымылаах Хаһаар биригээдэтэ төвүс ыйга валовойуна 4269 центнер, биригээдэтэ ынахтан 1206 кг үүтү ыама. Государство 2016 центнер өнүгүтү 3347 центнер үүтү туттаран соруахтан 166 бырыһыан төлөрдө. Ити кэмэ киини кытта биригээдэлэр аһаары Кытаанах аатынан колхоз валовойуна 3645 центнери, биригээдэтэ 504-түү кг үүтү ыама, государство 2626 центнери туттарда. Оттон Карл Маркс аатынан колхоз хаһаардан валовойуна 1227 центнеринэн, ынах ахсыттан 703 килограммынан арыһах үүтү ыама, государство 1083 центнеринэн ынаар атыллаһына.

Аны пятилетка туттаах сылын бастакы анарынаары көрдөрүүлөрү тэҥнээн көрүүрүк Хаһаар биригээдэтэ валовойуна 3507 центнер, биригээдэтэ 1016 килограмм үүтү ыама, государство 2598 центнери туттарда. Оттон Калинин аатынан колхоз валовойуна 390 центнеринэн, ынах ахсыттан 584-түү кг-нан, государство туттарымы 619 центнеринэн, Карл Маркс аатынан колхоз валовойуна 887 центнеринэн, ынах ахсыттан 589 кг-нан, государство кытта ахсаанга 840 центнеринэн хаһаарды сиппэттилер. Итинник аны-аны түмүктөр биригээдэлэрэ дьону кытта үлэ, төрөөһүнэ, социалистическай куоталаһымы тэрийиңэ, ирдэбилтэ сыталлар.

Үүтү атыллаһымы оройуон көрдөрүүтэ балаҕа өрдүк буолуодун, бастатан туран, төвөрүсө намыһа уонна сорох хаһаайкытыбалар өттүлэриттэн государство сүөгэйинэн туттарымы таһаарылаах таһыны тартылар. Холобур, оройуонна үүтү таһаарымы 70 бырыһыан, оттон бэс ыйыгар 76 бырыһыан буолла. Эрилик Эристин аатынан колхоз үүтүн 58 бырыһыан, ол иһигэр бэс ыйыгар 40 бырыһыан сүөгэйинэн туттарда. Итинник чалхы Субуруускай аатынан совхозка эмиз баар. Иккиннэ, үүтү ыама намыһаһымыгар оройуон үрдүнэн 402 ынах брүцелтэ буолан быраактамыта эмиз өбүстэ. Билигин ыама ынах былаана 541 төбөнөн туолбакка иһэр. Оттон ынахха таһаарылаах 317 эрэ тигээһини. Аһаардас совхозка манньах ахсаана 398 төбөнөн туолбат. Үсүһүнэн, сүөгүйүттэр ортолоругар үлэ мэлтэхтүк ытыллар. Ону оройуон үрдүнэн 343 манньахыт баарыттан 36 бырыһыаннара эрэ соруахтары толорбуттара даһымы туһулуур.

ЫЧЧАТ СҮӨҮНҮ ТӨЛӨҮТҮҮ. ЗТ ОҢОҮУТА

Кыстык төвүс ыйыгар хас биридик ыччат сүөһү оройуон үрдүнэн ортотунан 78,8 килограмм төлөһүйдэ. Ити 1972—1973 сыллардаары кыстыктаар 1,2 кг өрдүк. Ол иһигэр биридик төбөнү Субуруускай аатынан совхоз 93,8, Ленин аатынан колхоз 84,6 кг уотан үчүгэй түмүгү ситистилэр. Оттон отделениелартан, участантартан, биригээдэлэртэн Хатыан 96,3, Соловьев 95,7, Сылаан 96,3, Амма 94,8 кг улаатыннардылар. Биридиктэн бөрөөн көрөөччүлэртэн Т.В. Илларионова 133, Ф.С. Хомполова 127, А.Н. Хомтонова 127, Е.Д. Николаева 123,7, П.С. Софронов 141,1 кг төлөһүтүн кыайымылааһынан буолдулар. Ити түмүгэр эти государство туттарымы оройуон үрдүнэн кыстык ыйдарыгар 3936 центнеринэн аһарыллан, былаан 126,6 бырыһыан туолла.

Оройуонна эти өнөрүгэ сылгы интиитэ быһаарар суолтаны ылар. Социалистическай куоталаһымы Субуруускай аатынан совхоз Сылааннаары отделениетин С.В. Макаров салайар эвонота кыайымылааһынан буолла. Улахан сылгыны тыһынаах интиитин 99,5, кулун деловой таһымын 88,3 бырыһыанга тиерден бастаата. Оттон биридиктэн сылгыһыттартан эмиз ити отделениеттан В.Е. Дятковская, Эрилик Эристин аатынан колхозтан В.К. Габыев, совхоз Түөлүтэди биригээдэтиттэн П.Н. Дьяконов үчүгэй түмүгү ситистилэр.

Хас биридик бөрөөнү кыстык устата Эрилик Эристин аатынан колхоз 71,3, Калинин аатынан колхоз

50,7, Карл Маркс аатынан колхоз 48,1 кг улаатыннар, былааннарын ырааһынан төлөрбүтүлэр. Ити ыччат сүөһүнү көрүүтэ-истингэ кыһаһымы сүөгүйтэн, эбии аһылыгы дэлэйдик өнөрөн сиппэттэн, искусственной үүтү иһиптэн, минеральной-витаминаах аһылыктарынан халчыйбаттан, сиптөөх үлэһит усулуобуйа тариллибэтэриттэн таһымыта чалхы. Хаһаа үлэ үчүгэйдик тариллибит сиритэр, кыһаһымы да ыйдары ыччат сүөһүнү төлөһүүтөххэ сөбүн бастыгыгар көрдөрүүлэрэ итэҥэтэллэр.

Эти ылымымы өссө албаатинириэхпитин сүөһү көнүһүн өлүүтэ маасабайдык таһаарыллан атахтаата. Ол курдук, кыстык ыйдарыгар оройуон үрдүнэн 781 ынах сүөһү, 214 сылаан туһата сүөх өллө. Ити иһигэр Субуруускай аатынан совхоз, Карл Маркс аатынан колхоз сүөһү өлүүтүн 1972—1973 сс. кыстыктааһар элбэттилер. Аһаардас бэс ыйыгар совхозка 63, Карл Маркс аатынан колхозка 20 ынах сүөһү өллө. Сыл бастакы анарыгар оройуонна азыныт сыл туһааныах каминээрар ынах сүөһү өлүүтэ 85, сылгы 8 төбөнөн элбэтэ.

Бастыгыгар ыччат сүөһүнү төлөһүүтүлэригар эбии аһылык дэлэччи оҥоһулуубута сүрүн иккинэн буолла. Холобур, Сылаан отделениетигар Н.З. Макаров салайар үс кийилээх эвонота кыстык устата фермалары кэрийэ сылаан 1221 тонна көмүһөрбөнү бөлөһүтэ. Бу отделениета, күһүкүттэн аан бастагынан эбии аһылык бөлөһүмүт буолан, Улахан Буел биригээдэтиттэн Т.Е. Макарова салайар ыччат сүөһүнү көрөр эвонота 346 бөрөөнү аһаарылаах итэҥэ, сууккытаары эбиллилэрин 411-дун граммга тиерден, кыстык устата биридик бэйэлэрэ 100-түү кг төлөһүлэлэрин ситистэ.

ТӨРҮӨҮ ЫЛЫЙ. ЫНАҒЫ САПТАРЫЙ

Нырай деловой таһымын оройуон үрдүнэн 80 бырыһыанга тиерди соруа турбута. Ол эрэри кыстык ыйдарыгар түмүктэрит киини үөрдүбэттэр. Оройуон үрдүнэн төрөһү ылымы 74,6 бырыһыанга тэҥнэстэ, ити иһигэр Ленин аатынан колхозка—53,6, Эрилик Эристин аатынан колхозка—66,9, Калинин аатынан колхозка—54,7, Карл Маркс аатынан колхозка—61,5, Субуруускай аатынан совхозка—58,1.

Ынағы уонна тигээһин саптарымы былаана 51,8 бырыһыан толоруллан иһэр. Атыннык эттэххэ, 1972—1973 сс. кыстыктааһар 734 төбөнөн арыһах буолуула. Бу үлэ, өрдүк совхоз мэлтэх көрдөрүүтэ.

ОСКП райкомун бөрөтүн уонна райсовет исполкомун холбоһуктаах мунньахтара сайыны ыйларга үүтү ыама үрдэтиңэ, государствоны кытта ахсааны төлөрүүтэ үлэни күүрдүлэлэригар бары паркомнары, хаһаайкытыбалар салайааччыларын, специалистарын абайыныаста. Ол инниттэн бары фермалары КВ өһөхторунан, ууһан, эбии аһылыгы өнөрөн үлэһиттэринэн халчыйарга, саратовскай заквасканы бөлөһүлэлэригар этилиниэ. Э-үүт комбината сайыны ыйларга эбии сепараторинэй пууинары аһаар үлэһитигар соруахтанына. Онон үүтү сүөгэйинэн туттарымы таһаарылымы сүөгүйтэх. Бары хаһаайкытыбалар салайааччылары ынаар ынах государствонай былаан толорууга уонна ынары тигээһин буоһатымы уталыстылыбат дьаһаллары ылаһааһа наһа.

Холбоһуктаах мунньах партиянай тариллэлэри, колхозтар бырабыһаһыналарын, совхоз дирекциятын, олохтоох Советтар исполкомнарын пятилетка туттаах сылын соруахтары толорор туһугар социалистическай куоталаһымы интиитин тариллэлэригар, сүөгүйтэн ылаһаар бөрөдүүкүһүн үрдэтиңэ, государствоны кытта ахсааны төлөрүүтэ баар бары не кыахтары мунуутуурдук туһаныны ситиһэллэригар абайыныаста.

БАРЫТА СИТТЭ

Одүүлугу адыс ылааастаах оркулатта 1973—1974 эс. үөрөх дьылын куһаарана суох түмүктөөтө. Барыта 284 оро үөрөмүттөн 268-ра кылаастарын бүтүрдүлөр. Үөрөдү билли ааспыт сыллаар 3,3 барыһаанын үдүдүтэ эбөтөр 94,3 барыһаанын таһыста. Үөрөдү билли хаачыстыбата үдүдүтүн 8 түгүн, 59 үчүгөй сыналарынан үөрөдүчүлөр баалара да көрөбэллөр.

ОСКП БК уонна ССРС Министр-дэрин Советын «Тыл сиригэрэ уонсай үөрөхтөөһүн оркулатын үлэһин уусуобуһуларын салгыны тупсарар дьаһаллар тустарынан» уураахтарын олоххо киллэрингэ, үүнэн иһэр көдүү-нээн үөрөтүгэ уонна коммунистическай тылыгы иитиһэ биһиги оркулабик учууталлара уонна техуэлэһиттэрэ, дьилиһк уон-

на колхоз салытталара бийа-рин иһки ардыларыгар ирса сиһэстөөхтүк үлэһиниллэр.

Үөрөх-иитин үлэһэ үөрөх дьы-лыгар хайдах бөлөһүннэртэн

эмин улахан тутулуһаах. Биз-Илэ биһиги оркулабиктыгар улахан кээһэйдэх капитальнай оромун барарын учуоттаан, Ле-нин аатынан колхоз бырабы-лыһыһыта 1-м ыйын 29 күнүт-төн 13 киһилээх тутуу бири-гээдэтиг үлэһэ туруорбута. Би-ригээдэ былаһыһаах үлэһин 07 ыйын 15 күнүгэр бүтөрү дуо-габардаһын от ыйын 1 күнүгэр ара түһүрүтэ. Түтээччилэр оркуо-ла, физзаа эмэх буолбут ахы-

лааттарын, муосаларын баал-кытын уонна хар муосаларын уларыттылар, үрүһ муосаларын саһардан өгөрдүлөр. Физзаа, көрдүгөрү уонна 4 кылааһы эр-гиччи иттиһэллэрин аллараа от-түнэн чарас хаһыһыһынан тиктиһэр уонна иттиһэллэрин, үрүттэрин шукаруулаһаатылар, эргэриит провадтарын уларытан саналыг тартылар.

Мебел, оронунэ уонна кырааскалаһын үлэһэ оркуола коллективын күһүһүнэ илгы-лыһына. Былаһыһаах сыллаары итук мас бөлөһө төрөһүттэр уонна тутуу үлэһиттэрин көмө-лөрүнөн саас эрдэ бүһүтэ. Би-лиһин саһааны оркуола уонна учууталлар олбурдарын иһигэр массынаныҥи таһа сылдьабыт, атардыах ыйын 1 күнүгэр диэ-ри бүтүһүнүү киллэриһэхпит.

Онон үөрөх сана дьылыгар оркуола бөлөһө нэһилиһк, колхоз уонна төрөһүттэр көмөлөрүнөн

бийыл, хаһааччытаарар да эрдэ, от ыйын 1 күнүгэр ситтэ.

Оркуола коллективна колхоз об-щественнай сүөһүгэ дэлэһэй, сүмэ-һиннээх аһылыгы бөлөһинири эл-пийэттэх көмүгэр күөһүт кыа-һарынан көмөлөһөр баралаһыһат. Колхозтаах Д. А. Дьадаев сэлэ-баччылаах үөрэһээччилэр эвө-нөлөрө 1 өхсөр, 1 муһуһар массыналаах Бабаһа үрөһөр ааспыт сайын хоһо-орүү сылдьан оттообут хөдүбэлэригар үһийэн үлэһэн үлүһүннээн эрэр. Ки-һилэр бийыл 500 центнер (бы-лыһыһыһытаар 100 центне-риннэн элбөх) бастыт хаачысты-балаах оту бөлөһинири сорук-таахтар. Итинн таһыһыан учуу-таллар салалталарынан алтың, кылаастар үөрэһээччилэрэ 73 тонна эбик аһылыгы төрөһүт колхозтарыгар бөлөһүнөн көмө буолуохтара.

Д. ФЕДОРОВ.

„Сага олоххо“ эппизеттиир: кинотеатр директора

Хаһыат бу дьыл 1-м ыйын 30 күнүгэрэ күөһүгэр ба-чааттамыт «Киннэни көрдөрүү-нү тупсарыахха» дьэһ крити-ческэй заметка сүһүнүнэн «Ма-рысчаап» кинотеатр директора А.И. Николаевэ редакцияга маһ-нык эппизити ыһта:

«Заметка кинотеатр үлэһит-тэрин муһуһаар дьүүллэһил-лэн дьаһал ыһылыһына. Сага иннеаппарат монтаһа табыл-лыһына уонна онуоха эдэр кинемеханиктар үөрүйэхтэрэ суох буолан, кырдыһы, ки-ннэни көрдөрүү хаачыстыбата куһаҕан этэ. Ол биһигин кеннегулуһунэ. Киннэни про-пагандалааһын былаһаа ту-туһуулар, реклама тупсары-лыһына. Кинемеханиктар уонна техуэлэһиттэр үлэ дьыһыһи-лиһинтэн тутуһаллар. Ол тү-нүгэр киннэни бириһээдэ кө-рөөччү аһсаһа инки-үс тагул элбээтэ».

„АРГЫС-74“

ХОПТОБО. Манна Мугудай, Диринг орто оркуулаһарын уонна интернет-оркуола үөрө-нээччилэриттэн састааһыһаах «Аргыс-74» тутар этэрээт үлэһин калла. Бийилэр Эри-лин Эристин аатынан колхоз-ка овоһеһраныһыһе тутан биһэр бадалаахтар.

Бу 15 киһилээх биригээдэ чилиһиннэрин аһардырын ка-ринга ааспыт сайын «Аргыс-73» састаабыгар сылдьан Те-лей-Дирингэр Липовская лаа-быры тутуһуһта. Онон, таһа да эдэрдэрин иһин, тутуу курдук уусуһк, элбөх сыра-

ны уонна састаабыһы эр-дэр үлэһэ үөрүйэх дьон. Ки-һилэр ортолоругар ИБОЛКС Саха уобалаһаары тэриһе-тин XXVI конференциятын делегата, көмөһөт райкомун чилиһин Михаил Дьячковскай (этэрээт командира), Якут-спайдаары педучилиһе үөрө-нээччигэ Николай Коркин (политтэрийээччи) бааллар.

Эдэр дьон туруоруммут со-луктааһын «Аһаһа» тийиһэ чин-тээхтик төлөрөллөрүгар сар-бадалаһыат.

Биһиги көрө.

Куйаас күһүгэрэ утаһа наа-дыһыһы улаһан. Москвагааһы «Русский неос» фирма «Вай-ка» дьэһ састаа чөддөһүрдэр аһыһыһаах утаһы (снимокка) оһором таһаарды. Кини састаа-былар сэттэттөн итэһиһа суох көмөһөт киллэр.

СССР Фотохрониката.

АВТОР, ИТЭБЭСТЭРИН ТУОХХАНЫЙ?

Редакцияга кириһит хоһооннору ыһыһыһы

Редакцияга кириһэр айымны-лар үгүстөрө — бастахы хөһө-нуулар. Визаһитин уус-уран ли-тература көрдөһүллэрэ тутуһу-лубаттар. Онон үкүсүгэр киһилэр баччээтэһэр кыахтара суох бу-лар.

Бириһиннэһэн автордар айы-ныһаарыһтан ыһан, итэһтэри-гэр тохтууһуһ.

Бастатан, автордар форманы бунатыһа тутуһуһаһа, ол эбөтөр рифмата да, ритмэ да суох, ма-һээк хоһоону эрэ маарыһыһтан суруйаллар.

«...Аһыһах сыһынан Эһиһах сирэһиһа Ньуурун көриһа Спэһэрэй уулуһса

Баар буолу...» — дьэһ су-руйар, хөһөбүр, Одүүлугутан П. А. Седаниһев И «Төрөһүт дөй-дү-бар аһыһыһа» дьэһ хоһоонугар. Бөһтөрүн курдук, строкалар сү-һүөхтөрө сөптөөхтүк тэһтэһмө-төхтөр, строкалар көһин сүһүөх-төрө дьүрөһөһинириһиллэһтөхтөр. Эбөтөр И. Пермяков Алексеев-скай оройуонтан ыһыһыт «Туру-гур, 9 Маһи!» дьэһ хоһоһуһтар адаһыт:

«...Туругур, чөһириһи сайын, Тулуурудаах үлэһит дьөһнөрдөөх Төлуу миһ дөйүм, Иһиһиһи коммуниһм дьэһи!»

Эһиһа рити да, рифма да суох — хоһоонго туруоруулар көрдөһүт тутуһуһубаттар.

Сорохтор өссө аһаһаһыһа өй-дөһмөт гыһа суруйаллар, санаа-ларыһа таһа эһиһтэр. Ленинскай оройуонтан И. Седаниһев «Дьон Дьаһыһы көриһиһгэр» дьэһ хо-һоонун маһнык түмүктүүр:

«...Сэриһа буолбатах, үлэһэ Төһүт буолта поэт сүрээһа... Оһтоһ ыла элбөх хаар. Түһөн аһста бу сиргэ, Күрүүк тыһыһаах, курууһ баар Сүрөһин хаалларбыт биһиһа!»

Манна «курууһ тыһыһаах, курууһ баар сүрөһин хаалларбыт биһиһа» дьэһиһ өйдүүрүгэ уусуһа. Биһиһа дьэһ поэт төрөһүт-үһсэһиһит, оһөрбүт-үлэһиһиһит сирэ, дөйүһа буолуһон сөһ. Оттон ону — сирин, дөйүһу — тыһыһаах, баар дьир-оһуһона. Сир, дөйү баар буолба-ка?!

Наһтан суруйар М. Артемьев. «...Төрөһэ суох дьөһтон айыһыһан Бытаһыһык өйүм-санаам аһыһыһа...» — дьэһ, быһаһа, сымһыһаһык, сатаһыһыта суох-тук хоһууһар.

Аһы тыһы сатаһан тутуһубат буолууһа хөһөбүрдэри аһаһаһыт: «...Маһан хаһаат дьөһнөрдөөх, Дьикти араас эһтэрдөөх, Нарын-көрө враһтардаах

Чураһчыһа балыһыһа...» — дьэһ саһаһыһы Е. Маһимова «Чураһчы балыһыһа» дьэһ хо-һоонун. Хаһа аһыһыһтан бу автор тыһы сатаһан тутуһубата көһтөр. «Маһан хаһаат дьөһнөрдөөх». Хаһаат дьэһ, биллэрбит курдук, — таһас. Оһчотугар «таһас дьөһ-нөрдөөх» сир буоһар, Букатыһ таһыһа суох.

«...Ыраах нэһилиһк аһыһыһтан Ылдьыһ маһна кириһит...» — дьэһ хоһоонго саһыһы. Эһиһа сатаһыһаах. Туох эрэ өһ-пүүһа-көргө дуу, ыһыһаах, бырааһыһыһыһаа дуу түмсэр курдук иһиллэр балыһыһаа ки-риһи.

Маһнык уус-уран өттүһэн кыһыһыһаһаһыһыһан М. Коһдра-тьев (Хаһыһы), Е. Коһгуров (Ха-лаар), Д. Дьяһковскай (Чаһыһ), В. Иппариһоһов, В. Петров (Хоһ-тоһо), А. Оһоһеһниһов (Баһыһ), В. Лазааров (Кыһыһаах), Г. Ефи-мова (Якутскай к.), П. Павлов (Сыһыһыт үөрөһээччигэ) айымны-лара баччээкэ туһаһыһыһаһыһаһа.

Түмүкүһа, хоһоһоннөргө араас, бааһи уус-уран сөһтөһулар туту-һуһубаттарын, хоһоһоннор поэ-тиһаһа суохтарыһа сүрүн итэһ-сэ биһыһыһыһан баһиһиһиһиһит.

Р. ДАНИЛОВ.

Архив матырыйаалларыттан МАННЫК ЭМИЭ БААРА

Революция иһиннэ Боотурус-кай тулууһса үгүс политсмыль-найдар оһөрбүттара. Киһилэр тыһа сиригэр үөрөһ, культураны тарбатарга үгүс сыраларын биһ-биттэра. Ити прэкиһлээх үлэһи-ригэр маһ маһыһдэри көһсөһлөрө уонна түс баһыһэлэригэр улаһан кутталлаах этэ. Ол туһуһан биһр маһнык түбөһтэһи архив докумуоннара көһсикиллэр.

1911 сыллааһа куһун тутар 14 күнүгэр Саха уобалаһын гу-бернаторыгар тыллаһыһа кири-бит. Онон эһиллэр: «Боотурускай улуус I Дьөһсөһөн нэһилиһгэр оһөрөр госуһарственнай буруй иһин көһкө көһбит Мария Шейн, миһах биллэриһиһа, иһнөрдөһтар оһөлөрүн, 10 оһону, суруһка үөрөһиһиһан дьаарыһтанар. Ол ту-һуһан Урдүк Сололооххо Эһиһах тыһыһыһыһа».

Мария Шейн Фельдшерскай оркуола үөрөһээччигэ этэ. Кини «госуһарственна баар обществен-най тутуһу сууһаллар соруктаах бөлөһхө кыһыһыһыһа» уонна бөһууһаах суруйууһы тарба-тыһы кыһтэһиһ иһдэ сылдьыһы-таһи иһин 1907 сыллааһа аһ-сыһыһы 1 күнүгэр Красноярскай куоракка Временнай баймаһнай сууһуһан Саха сиригэр көһкө ту-руһлубут. Якутскайга 1908 сыл-лааһа ыһм ыйын 10 күнүгэр көһбитин маһыһы Павловскайга аһаһан баһан, Боотурускай улуус-ка I Дьөһсөһөн нэһилиһгэр аһы-һыһтар.

Үлэһит норуот хараһа аһыһ-ларыһтан, үөрөһ-сирдэһ тарба-ныһыһтан иһааһааһы былаһа олус куттанаһа. Мария Шейн оркуола аһыһыт буруй буоһан бөһт түрөһиһиһ саһа оһөрбүттэ-ра, учууһалы хаһыһыһа утаһар-

быттара. «1911 сһа аһсыһыһы 29 күһа. Якутскай Окруһной иһправниһк Ходалевич, госуһар-ственнай буруй иһин сууһтаһа-мыт Мария Шейн Боотурускай улуус I Дьөһсөһөн нэһилиһгэр күһүһүнэн маһыһыһа оркууһаны аһыһыһан туһуһан дьыһаһыһа кө-рөн баһан, Шейн маһнык дьа-һыһыһыгар буруйдаһыһан баһи бөлөһэлэриһ буһан маһнык уу-рааһыһыһыһа: госуһарственнай буруй иһин көһкө көһбит Мария Шейн Якутскай кириһиһиһиһи түрөһиһгэр 3 ый хаһыһаһа. Бу уу-рааһа көһиһыһиһ Якутскай Окруһной сууһуһан I учаһастыһан прокурурун таһаарыһыһаһа бидлэрэһа уонна туураһы төһөрөн Шейн Якут-снай кириһиһиһиһи түрөһиһи кө-рөөччүтүгэр аһаарыһа».

В. ЯНОВЛЕВ.
В. АКИМОВ.

Родаһтор А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

Олоһ-дьаһаах оройуоннаары комбината ДЬИЭ УУСТУК ТЭ-РИЛЛЭРИИ (таһас сууһар маһ-сыһыһыһа, электруһаһыһыһа, с.д.а.) БӨРӨМҮӨННУРГЭ нэһи-лиһкыһыһтан саһаастары ыһар. Комбинат иһгөрө өһөтүһнэ туһаһараһыһыһаһа сүбөһиһиһит.

ДИРЕКЦИЯ.

Эт-үүт оройуоннаары ком-бинатыһа аһыһыһыһаһыһаһа, партияһнай төрөһтөһа, маһыһа комбинат үлэһиттэригэр Местниһкова Елена Василье-ваһа уонна Местниһков Ва-ниһфатий Дмитриевичтэ ки-һилэр таһыһыһаһа оһөлөһө

МЕСТНИКОВ
Дмитрий Ванифатьевич
Бдэ от ыйын 11 күнүгэр соһуһарыһык олбүтүттөн ди-ринг куһуруһаһаһыһаһа тэһрээ-лэр.